

מכת טבע

גם חברות ישראליות הסתבכו במתן שוחד בעסקיהן הבינלאומיים. הדוגמא הבולטת ביותר היא טבע, אך לא היה זה המקרה היחיד. מאמר רביעי בסדרה על שוחד בסביבת העבודה של רואה החשבון המבקר < יהודה ברלב

המקרה של טבע

בדצמבר 2016 הגיש משרד המשפטים האמריקני לבית המשפט המחוזי בפלורידה הסדר טיעון בינו לבין טבע-רוסיה – חברת בת רוסית בבעלות מלאה של טבע תעשיות פרמצבטיות.¹ הסדר הטיעון כולל פירוט של סעיפי האישום נגד טבע-רוסיה, כולם בנוגע להפרות החוק האמריקני לאיסור שחיתות במדינות זרות² (FCPA) ותיאור של התנהלות טבע ועובדיה. מתוך עשרות עמודי התצהירים שעליהם התבססו סעיפי האישום, להלן שני אירועים לדוגמא.

באירוע הראשון, בסוף שנת 2008 או בתחילת שנת 2009 הסכימו מנהל של טבע, מנהל של טבע-רוסיה ואחרים, כי טבע תעניק את הזכות להפיץ את הקופקסון³ ברוסיה לחברה רוסית בבעלותו, בשליטתו ובניהולו של בכיר בממשל הרוסי, בעל יכולת השפעה על רכישת תרופות מכספי מערכת הבריאות הציבורית ברוסיה. זאת, מתוך כוונה שהבכיר הרוסי ינצל את סמכויותיו להגדלת המכירות של הקופקסון לממשלת רוסיה.

ב-7 במארס 2009 שלח מנהל המכירות והשיווק של החברה הרוסית למנכ"ל טבע מידע על מכרז פומבי של האקדמיה הרוסית למדעי הרפואה לרכישת קופקסון. בדוא"ל נכתב, כי להנהלת החברה הרוסית יש קשר ישיר עם האקדמיה הרוסית וכי המכרז יוצר "סיכוי טוב מאוד לדחוף עוד יותר את שיווק הקופקסון ברוסיה, שכן לאקדמיה הרוסית למדעי הרפואה ולנשיאה יש השפעה משמעותית על חוות דעת של השכבה הרפואית והפוליטית ברוסיה".

באירוע השני, בספטמבר 2010, שלח

רו"ח יהודה ברלב, ברלב ושות' - ביקורת חקירתית. תמונות: אתר חברת טבע

מנהל בכיר של טבע-רוסיה דוא"ל למנהל בטבע-רוסיה, לאחר שסיים פגישה עם הבכיר הרוסי. באותו דוא"ל נכתב, כי הבכיר אמר לו ששר הבריאות "חזר מחופשה ושאל בבוקר אם יש אישור שהפרויקט כולו יתקיים". בהודעה הוסבר, כי הבכיר חושש שמא טבע תסרב לאשר את ההסכם עם החברה הרוסית, והוא מאיים ש"גם המחיר וגם ההיצע 'יופחת' בכוונה אם לא תיווצר שותפות עימו". באותו חודש הסכימו מנהלים בטבע להתקשר בהסכם לאריזה והפצה של קופקסון עם החברה הרוסית.

באוקטובר 2010 יזם היועץ המשפטי של טבע-רוסיה את התהליך הפנימי בטבע, על מנת לחתום על ההסכם עם החברה הרוסית. בהתאם למדיניות נגד שחיתות של טבע, המתייחסת להסכמים עם צדדים שלישיים, הגיש היועץ המשפטי להנהלת טבע שאלון ממולא בפרטי העיסקה עם החברה הרוסית, לבדיקה ואישור.

בעת העברת החומר ציין היועץ המשפטי, כי "שווי העיסקה הוא כ-100 מיליון דולר במכירות לשנת 2011", ביקש בדיקה מידית וטען שהעיסקה "דחופה". בהודעת הדוא"ל ובמידע התומך נכתב, כי אשתו של הבכיר הרוסי היא הבעלים של החברה, אך לא צוינה העובדה שהמנהל בחברה הוא הבכיר הרוסי עצמו. בדוא"ל גם הושמטו עובדות שהיו ידועות למנהל טבע-רוסיה ולעובדים אחרים שלה, כולל חקירת שחיתות של הרשויות הרוסיות נגד מנהל החברה הרוסית וחשדות למעורבותו לכאורה של הבכיר הרוסי בחקירת שחיתות הקשורה לרכישת תרופות ממשלתיות רוסיות במכרזים זים עוד משנת 2006.

משרד המשפטים האמריקני מסכם בהסדר הטיעון את האמצעים ודרכי הפעולה הלא-חוקיים בהם נקטו טבע-רוסיה ושות'

בספטמבר 2010 שלח מנהל בכיר של טבע-רוסיה דוא"ל למנהל בטבע-רוסיה, לאחר שסיים פגישה עם הבכיר הרוסי. באותו דוא"ל נכתב, כי הבכיר אמר לו ששר הבריאות "חזר מחופשה ושאל בבוקר אם יש אישור שהפרויקט כולו יתקיים". בהודעה הוסבר, כי הבכיר חושש שמא טבע תסרב לאשר את ההסכם עם החברה הרוסית, והוא מאיים ש"גם המחיר וגם ההיצע 'יופחת' בכוונה אם לא תיווצר שותפות עימו"

פיה להשגת מטרותיה של טבע, לדוגמא: < טבע-רוסיה, באמצעות חלק מעובדיה וסוכניה, ביקשה, כי טבע תתקשר בהסכם הפצה עם החברה הרוסית, מאחר שבכוונת הבכיר הרוסי להשתמש בהשפעתו על מנת להגדיל את מכירות הקופקסון. < כאשר טבע ביצעה בדיקת נאותות, הסתירו העובדים והסוכנים של טבע-רוסיה מידע שלילי על החברה הרוסית, כולל מידע על מעורבותו של הבכיר הרוסי במעשי שחיתות הקשורים למכרזים לרכישת תרופות ממשלתיות ברוסיה.

< טבע-רוסיה, באמצעות עובדיה וסוכניה, ניה, התקשרה בהסכם עם החברה הרוסית, לפיו הפכה החברה הרוסית למפיצה ולמשי-ווקת של קופקסון במכירת התרופה לממשלה.

רסם ב־12 בפברואר, 2013 כותבת הנהלת החברה תחת אותה תת־קותרת: "אנו חברת תרופות עולמית עם פעילויות ברחבי העולם. למרות שיותר מ-78% ממכירותינו הינן בצפון אמריקה ומערב אירופה, אנו צופים הגדלת המכירות וצמיחה עתידית באזור רים אחרים כמו דרום אמריקה ומרכז ומזרח אירופה, שיכולים להיות יותר רגישים לאי יציבות פוליטית וכלכלית ולשחיתות (עד כאן הנוסח הזה לזה של 2011, בתוספת של המילה "שחיתות" – י.ב.). יש גידול משמעותי בפעילות האכיפה בהקשר ל־FCPA וחוקים דומים למניעת שחיתות באזורי שיפוט אחרים.

"המדיניות שלנו מכתובה ציבורית לחרו־קים אלה, אבל הבקורות הפנימיות עלולות לא תמיד להגן עלינו מפעולות, שננקטו על ידי עובדים שלנו או מתווכים מצדדים שלי־שיים, שיכולות להפר את FCPA או חוקים אחרים למניעת שחיתות. לכל הפרה, מצד עובדינו או מתווכים מצדדים שלישיים, של חוקים למניעת שחיתות והתחייבויותיהם כלפינו, יכולה להיות השפעה שלילית מהותית על המוניטין והעסקים שלנו, המצב הכספי או תוצאות הפעולות.

"כפי שדווח בעבר, בתחילת 2012, נמסרו לטבע צווים ובקשות לא־פורמאליות מרשות ניירות הערך ומשרד המשפטים להעביר מסמכים בקשר לציות ל־FCPA במדינות מסוימות. טבע איתרה התנהלויות בעלות פוטנציאל להגיע לרמה של הפרות של FCPA והביאה אותן לידיעת רשות ניירות הערך ומשרד המשפטים. נושאים אלה הם בשלבי בדיקה מוקדמים ולא ניתן בשלב זה להגיע למסקנות לגבי תוצאות אפשריות".

בביאור 12, "התחייבויות וחלויות", בתת־פרק "חקירות ממשלתיות אחרות", מופיעה שוב אותה פיסקה, עם התוספת לפיה גם טבע מנהלת חקירה עצמאית של פעולות עסקיות שיכולות להיות להן השלכות על FCPA, בסיוע יועץ עצמאי.

והתוצאות הכספיות הנלוות לו, למרות שעד להסדר עצמו לא נחשפו נתונים כמותיים הקשורים לאירועים הנחקרים וניתן להם תיאור מילולי בלבד. ההדגשות בהמשך אינן במקור אלא נוספו בידי הח"מ.

הדוח לשנת 2011

ב־17 בפברואר 2012 פרסמה טבע את הדוח השנתי שלה לשנת 2011. הנהלת החברה כותבת בפרק של גורמי הסיכון, תחת תת־קותרת "יש לנו פעולות משמעותיות במדינות שיש בהן השלכות שליליות מאי יציבות כלכלית או פוליטית, שחיתות, אזורי קרבות או פעולות טרור": "אנו חברת תרור־פות עולמית עם פעילויות ברחבי העולם. למרות שיותר מ-78% ממכירותינו הן בצפון אמריקה ומערב אירופה, אנו צופים הגדלת המכירות וצמיחה עתידית באזורים אחרים כמו דרום אמריקה ומרכז אירופה ומזרחה, שיכולים להיות יותר רגישים לאי יציבות פוליטית וכלכלית.

"בנוסף, בשווקים רבים פחות מפות־חים, אנו מסתמכים על מפיצים, צדדים שלי־שיים וסוכנים אחרים לצורך שיווק והפצה של המוצרים שלנו. לרבים מצדדים שלי־שיים אלו אין אמצעי ציות פנימיים הניתנים להשוואה לאלו שלנו. באופן היסטורי, פעילויות עסקיות רבות בשווקים אלה יותר רגישות לשחיתות. אם המאמצים שלנו לסנן סוכנים של צד שלישי ולזהות מקרים פוט־נציאליים של התנהגות בלתי הולמת נכשלים, אנו עלולים להיות אחראים לאי־ציותם של צדדים שלישיים אלה לחוקים והתקנות הרלוונטיים, לרבות FCPA. לכך יכולה להיות השפעה שלילית מהותית על המוניטין של טבע והעסקים שלנו, המצב הכספי או תוצאות הפעולות".

הדוח לשנת 2012

בדוח השנתי של טבע לשנת 2012, שפר־

< טבע־רוסיה, באמצעות עובדיה וסוכ־ניה, יחד עם אחרים, שילמה או גרמה לתש־לום של יותר מ־65 מיליון דולר לחברה הר־סית לצורך מכירת הקופקסון לממשלת רוסיה, מתוך כוונה שחלק מהכספים או כולם ישולמו לבכיר הרוסי ולאחרים.

בדוח השנתי של טבע לשנת 2011, שהוגש בפברואר 2012, נאמר כך על פעי־לותה ברוסיה: "אנחנו החברה הגנרית השנייה בגודלה ואחת מחמשת חברות התרופות המובילות ברוסיה, המציעה מגוון מוצרים גנריים, מוצרי רוקחות מעל המדף ומוצרים ממותגים, בעיקר קופק־סון. יש לנו תיק של כ־130 מוצרים שנמ־כרים בשני הערוצים – הקמעונאי ובתי החולים. רוסיה היא בראש ובראשונה שוק גנרי ממותג, מחוץ לכסף, שוק של תשל־מים במזומן, למרות שהמוצרים שנבחרים למימון ממשלתי, הכוללים בהחזר, נרכשים בתהליך של מכרז.

"כ־23% מההכנסות שלנו בשאר העולם (מחוץ לארצות הברית) הושגו בקנדה ובש־ווקים אחרים, 21% באמריקה הלטינית, 20% ברוסיה ובשווקים אחרים במזרח אירופה, 19% ביפן ובשווקים אסיאתיים אחרים ו־16% בישראל. מכירות קופקסון ברוסיה בשנת 2011 ירדו בהשוואה לשנת 2010, בשל עיכוב במכרז הממשלתי השנתי. במכרז זה, שהתקיים בתחילת שנת 2012, זכתה טבע בנפח גבוה משמעותית".

מעניין לראות כיצד השתקפו האירועים המתוארים בהסדר הטיעון בדוחות השנתיים של טבע, הכוללים גם את הדוחות הכס־פיים המבוקרים, החל משנת 2011, שנה לפני פתיחת החקירה של משרד המשפטים ורשות ניירות הערך האמריקניים ועד לשנת 2016, מייד לאחר חתימת ההסדר.

מהדיווחים השנתיים ניתן לראות כיצד הולך ובנה התיק הפלילי נגד טבע. מדי שנה חשפה החברה טפח נוסף, על כל ההשלכות

בסוף שנת 2008 או בתחילת שנת 2009 הסכימו מנהל של טבע, מנהל של טבע-רוסיה ואחרים, כי טבע תעניק את הזכות להפיץ את הקופקסון ברוסיה לחברה רוסית בבעלותו, בשליטתו ובניהולו של בכיר בממשל הרוסי, בעל יכולת השפעה על רכישת תרופות מכספי מערכת הבריאות הציבורית ברוסיה

הדוח לשנת 2013

בדוח השנתי של טבע לשנת 2013, שפורסם ב-10 בפברואר 2014, כותבת הנהלת החברה, בפרק של גורמי הסיכון תחת תת-כותרת "אנו יכולים להיות צפויים לקנסות, עונשים וסנקציות אחרות ולתוצאות שליליות אחרות כתוצאה מחקירות FCPA ועניינים קשורים": "אנו נדרשים לעמוד בחקיקת FCPA וחוקים אחרים נגד שחיתות בתחומי שיפוט בעולם בהם אנו מנהלים עסקים. ציות לחוקים אלו עומד תחת ביקורת מוגברת של רשויות אסדרה בשנים האחרונות. פעולות על ידי עובדים שלנו, או מתווכים מצדדים שלישיים הפועלים בשמנו, המפרות חוקים כאלה, בין אם מתבצעות בארצות הברית או במקומות אחרים, בקשר לניהול עסקינו (כולל ההתנהלות העסקית שלנו הנמצאת בחקירות, כמתואר מטה) יכולות לחשוף אותנו להפרות של FCPA או חוקים אחרים נגד שחיתות, ובהתאם לכך עלולה להיות להם השפעה שלילית מהותית על המוניטין והעסקים שלנו, המצב הכספי או תוצאות הפעולות.

"בתחילת 2012 נמסרו לטבע צווים ובקשות לא-פורמאליות מרשות ניירות הערך ומשרד המשפטים להעביר מסמכים בקשר לציות ל-FCPA במדינות מסוימות. אנו סיפקנו ונמשיך לספק מסמכים ומידע אחר לרשות ניירות הערך ולמשרד המשפטים, ומשתפים פעולה עם הממשלה בחקירת נושאים אלה. גם אנו מנהלים חקירה עצמאית ברחבי

העולם לגבי התנהלויות עסקיות שיכולות להיות להן השלכות על FCPA ומעסיקים יועץ עצמאי לסייע בחקירה.

"במהלך חקירתנו שעדיין נמשכת, איתרנו נושאים ברוסיה, במדינות מסוימות במזרח אירופה ובדרום אמריקה ובמדינות אחרות בהן אנו עושים עסקים, שיכולים להביא אותנו לרמה של הפרות של FCPA /או הפרות של החוק המקומי. הבאנו נושאים אלה לידיעת רשות ניירות הערך ומשרד המשפטים.

"החקירה הפנימית שלנו טרם הסתיימה ופרטים, שאולי יתגלו בהמשך, עלולים להגדיל את ההיקף או החומרה של ההפרות האפשריות ו/או להתרחב לתחומי שיפוט נוספים, מעבר לאלה שתוארו לעיל. החקירה שלנו צפויה להימשך עד סוף 2014 ואף מעבר לכך.

"לאור האופי המתמשך של חקירות אלו, איננו יכולים כרוגע להעריך את התוצאות האפשריות, ולכן איננו יכולים להבטיח לכם שלא ניפגע מכך באופן משמעותי. למשרד המשפטים, לרשות ניירות הערך, לסוכנויות ולרשויות אחרות ישנו טווח רחב של עונשים אזרחיים ופליליים שהן יכולות להטיל (על החברה ו/או על יחידים) כנגד הפרות של FCPA וחוקים דומים.

"ייתכן ונידרש לשלם קנסות ו/או עונשים ו/או לשפות על הרווחים שהושגו מהתנהלות לא-תקינה. ייתכנו השלכות שליליות על פעולותינו במדינות הגועות, ואנו יכולים להיות צפויים לצווים או הגבלות על התנהלות עתידית, להידרש לעדכן את הנהלים העסקיים ותוכניות הציות ו/או כפייה של בקרת ציות שתושט עלינו או לסבול עונשים פליליים או אזרחיים או השלכות שליליות, כולל תביעות אזרחיות על ידי יחידים, או חקירות וקנסות שיטולו על ידי רשויות מקומיות.

"בנוסף, אין ביטחון שצעדי המנע שנקטנו בהם ושננקוט בעתיד יהיו יעילים, או שלא יהיה ממצא על חולשה מהותית בבקורות הפנימיות שלנו. לכל אחד או יותר מהאמור לעיל יכולה להיות השפעה שלילית מהותית על המוניטין והעסקים שלנו, המצב הכספי או תוצאות הפעולות."

בביאור 14, "התחייבויות והתחייבויות תלויות" בתת-פרק "חקירות ממשלתיות וחקירות אחרות", ניתן תמצות לאמור בדוח

מהדיווחים השנתיים ניתן לראות כיצד הולך ונבנה התיק הפלילי נגד טבע. מדי שנה חשפה החברה טפח נוסף, על כל ההשלכות והתוצאות הכספיות הנלוות לו, למרות שעד להסדר עצמו לא נחשפו נתונים כמותיים הקשורים לאירועים הנחקרים וניתן להם תיאור מילולי בלבד

ההנהלה ולמעשה מופיעה שוב הפיסקה השנייה שצוינה לעיל בדוח 2012.

הדוח לשנת 2014

בדוח השנתי של טבע לשנת 2014, שפורסם ב-9 בפברואר 2015, כותבת הנהלת החברה, תחת הכותרת "אנו יכולים להיות צפויים לקנסות, עונשים וסנקציות אחרות ולתוצאות שליליות אחרות כתוצאה מחקירות FCPA ועניינים קשורים", נוסח זהה לזה של דוח 2013, עם התוספת הבאה: "בקשר לחקירה שלנו, נודע לנו גם שגורמים קשורים במדינות מסוימות שנמצאות תחת חקירה, סיפקו לשלטון המקומי מידע לא מדויק או שונה בקשר לשיווק או לקידום מכירות. הבאנו ונמשיך להביא נושאים אלה לידיעת רשות ניירות הערך ומשרד המשפטים."

עם זאת, בביאור 14, "התחייבויות והתחייבויות תלויות", בתת-פרק "חקירות ממשלתיות ותביעות משפטיות המתייחסות לתמחיר ולשיווק", ניתן דיווח מפורט יותר מזה של השנה הקודמת:

"מזה מספר שנים עורכת טבע חקירה עצמאית ברחבי העולם בנוגע להתנהלויות עסקיות שעלולות להיות להן השלכות על מילוי הוראות FCPA. טבע שכרה יועץ חיצוני כדי לסייע בחקירתה, אשר הונעה כאשר קיבלה, החל משנת 2012, צווים ובקשות לא פורמאליות לקבלת מסמכים מרשות ניירות הערך ומשרד המשפטים בנוגע לציות ל-FCPA במדינות מסוימות.

"אנו נדרשים לציית להוראות FCPA וחוקים דומים למניעת שחיתות בתחומי שיפוט שונים בעולם בהם אנחנו מקיימים עסקים. ציות לחוקים אלה היה בשנים האחרונות נושא להתעניינות מוגברת על ידי רשויות אסדרה בארצות הברית ובמקומות אחרים.

"פעולות של עובדינו, או של מתווכים מצדדים שלישיים, הפועלים בשמנו, תוך הפרת חוקים כאלו, בין אם מתבצעות בארצות הברית או במקומות אחרים, בקשר להתנהלות של עסקינו (כולל ההתנהלות המתוארת מטה) חושפות אותנו, בהווה ובעתיד, להתחייבות מהותית להפרת FCPA או חוקים אחרים נגד שחיתות. בהתאם, יכרז לות להיות להן השפעה שלילית מהותית על תדמיתנו ועסקינו, על המצב הכספי או על תוצאות הפעולות שלנו".

הפיסקה הבאה זהה לחלוטין לזו שהופיעה בביאור 13. בפיסקה שאחריה נכתב כך: "לפי ה-DPA עם משרד המשפטים, הודינו בהתנהגות שהפרה את FCPA כמתואר במסמך העובדות המצורף ל-DPA. משרד המשפטים הסכים לדחות את כתב האישום נגדנו לגבי אישומים מסוימים הקשורים ל-FCPA ולא להגיש אישומים פליליים ואזרחיים נוספים נגדנו או נגד חברות-בנות שלנו בקשר להתנהגות כזו.

"הסכמנו, בין השאר, להמשיך ולשתף פעולה עם משרד המשפטים, לשמור על תוכנית הציות שלנו נגד שוחד ולקיים בקרת ציות עצמאית. אם במהלך תקופת ה-DPA (כשלוש שנים, אלא אם תוארך) יקבע משרד המשפטים שביצענו עבירה לפי החוק הפדראלי, סיפקנו מידע מטעה או כוזב, או הפרנו בצורה אחרת את ה-DPA, אנו עלולים לעמוד לדין ולתוספת קנסות, כולל האישומים הנדחים.

"כתוצאה מההסדר וההתנהלות בעקבותיו, מכירות החברה וכלל הפעילויות שלנו במדינות המושפעות עלולות להיפגע ואנו

2007-2013 וקובע: קנסות בסך 519 מיליון דולר (שהופרשו בדוחות הכספיים ברב-עון השלישי של שנת 2016), הכוללים קנס, פיצויים וריבית; הסכם לכתב אישום נדחה (DPA) לשלוש שנים; הודעה באשמה על ידי חברת-הבת הרוסית של טבע באישומים פליליים על הפרות של הוראות למניעת שוחד של FCPA; הסכמה להכנסת פסק הדין הסופי נגד טבע ליישוב תביעות אזרחיות על הפרות של מתן שוחד, בקרות פנימיות ורישומים בספרים וברשומות של ההפרשות ל-FCPA ושמירה על בקרת ציות עצמאית לתקופה של שלוש שנים. ההסכם האזרחי של רשות ניירות הערך וה-DPA של משרד המשפטים קיבלו אישור של בית המשפט. טבע ממתינה למועד לשימוע ולפסק הדין על הסכם ההודעה באשמה על ידי חברת-הבת הרוסית.

"הרשויות הישראליות הודיעו לטבע, כי הן פתחו בחקירת ההתנהלות שהיתה נושא לחקירה של ה-FCPA והובילה להחלטה הנ"ל עם רשות ניירות הערך ומשרד המשפטים. טבע משתפת פעולה באופן מלא עם החקירה הישראלית".

בביאור 19, "הסדרים משפטיים והפסדים תלויים", נכתב: הסדרים משפטיים וחלופות להפסדים לשנת 2016 היו 899 מיליון דולר, בהשוואה להוצאה של 631 מיליון דולר והכנסה של 111 מיליון דולר ב-2015 וב-2014 בהתאמה. ההוצאה של 2016 מורכבת מעיקרה מהפרשה של 519 מיליון דולר שנוצרה בקשר להסדר FCPA עם משרד המשפטים ורשות ניירות הערך ו-225 מיליון דולר הסדר ציפרופלוקסצין".

בדוח ההנהלה לשנת 2016, בתת-פרק של "גורמי סיכון המתייחסים לעסקינו ולפעילותינו", נכתב: "אנו עלולים להיות צפויים לתוצאות שליליות בעקבות סיכומים נוכחיים עם ממשלת ארצות הברית לחקירות FCPA ונושאים קשורים.

טבע סיפקה ותמשיך לספק מסמכים ומידע נוסף לרשות ניירות הערך ולמשרד המשפטים והיא משתפת פעולה עם גורמים אלה בחקירותיהם.

"במהלך חקירתה המתמשכת, זיהתה טבע עסקאות מסוימות ברוסיה, במדינות מסוימות באירופה ובדרום אמריקה ובמדינות אחרות בהן היא מנהלת עסקים, אשר עשויות להוות הפרות של FCPA/או החוק המקומי. בקשר עם חקירתה נודע לטבע, כי חברות-בנות של טבע במדינות מסוימות הנמצאות בחקירה, מסרו לרשויות המקומיות מידע לא מדויק או שונה לגבי נוהלי שיווק או קידום מכירות. טבע הביאה וממשיכה להביא את הנושאים הללו לידיעת רשות ניירות הערך ומשרד המשפטים.

"טבע אינה יכולה לחזות בשלב זה את ההשפעה של התנהלות החקירות על החברה, אשר עשויה לכלול קנסות מהותיים בסכומים שאינם ניתנים להערכה, מגבלות על התנהגות החברה, הטלת פיקוח על ציות/או תביעות אזרחיות ועונשים פליליים אחרים".

הדוח לשנת 2016

ב-15 בפברואר 2017 פרסמה טבע את הדוח השנתי שלה לשנת 2016. בביאור 13, התחייבויות והתחייבויות תלויות, בתת-פרק של "חקירות ממשלתיות ותביעות המתייחסות למחירים ושיווק", נכתב:

"החל משנת 2012, בעקבות המצאה לחברה של צווים ובקשות לא-פורמאליות על ידי רשות ניירות הערך ומשרד המשפטים האמריקניים, לקבלת מסמכים המתייחסים לציות FCPA במדינות מסוימות, ניהלה טבע מרצונה חקירה ברחבי העולם, על קיום עסקאות עם השלכות אפשריות ל-FCPA.

"בחודש דצמבר 2016 הגיעה טבע להסכם עם רשות ניירות הערך ומשרד המשפטים לפתרון מלא של ענייני ה-FCPA. ההסכם מתייחס להתנהלות ברוסיה בשנים

כאשר טבע ביצעה בדיקת נאותות, הסתירו העובדים והסוכנים של טבע-רוסיה מידע שלילי על החברה הרוסית, כולל מידע על מעורבותו של הבכיר הרוסי במעשי שחיתות הקשורים למכרזים לרכישת תרופות ממשלתיות ברוסיה. טבע-רוסיה שילמה או גרמה לתשלום של יותר מ־65 מיליון דולר לחברה הרוסית, מתוך כוונה שחלק מהכספים או כולם ישולמו לבכיר הרוסי ולאחרים

עלולים להיות חשופים לעונשים פליליים או אזרחיים נוספים, כולל תביעות על ידי תוב־עים פרטיים או לחקירות וקנסות על ידי רשויות ממשלתיות אמריקניות שונות. "קיבלנו פניות לבירורים מרשויות ממשלתיות בחלק מהמדינות המוזכרות בהסדר שלנו עם רשות ניירות הערך ומשרד המשפטים, וכן נמסר לנו על ידי השלטון נות הישראליים שהם מקדמים חקירה בקשר להתנהלות שהיתה נשוא חקירת ה־FCPA שהסתיימה בהסדר שנזכר לעיל עם רשות ניירות הערך ומשרד המשפטים. "בנוסף, אין ביטחון שהצעדים לתי־קון בהם נקטנו וננקוט בעתיד יהיו יעילים, או שלא ייצאו נקודות תורפה מהותיות בבקרות הפנימיות שלנו. לכל אחד או יותר מהאמורים לעיל, הכוללים הפרה כלשהי של ה־DPA, יכולה להיות השפעה של־לית מהותית על תדמינתנו ועל עסקינו, המצב הכספי או תוצאות הפעולות.

הדוח לשנת 2017

ב־12 בפברואר 2018 פרסמה טבע את הדוח השנתי שלה לשנת 2017. בסקירת ההנהלה יש חזרה על האמור בדוח לשנת 2016, עם התוספות הבאות:

< ההסדר מתייחס לפעולות טבע ברוסיה, מקסיקו ואוקראינה בשנים 2007-2013. < לאחרונה נכנסה החברה להפסקה מותנית של ההליכים עם הרשויות הישרא־ליות, בנוגע לחקירה על ההתנהלות שהביאה לחקירת FCPA והסתיימה בהסדר עם SEC ומשרד המשפטים האמריקני, שמחייבת אותה לשלם בערך 22 מיליון דולר. < בביאור 13 (התחייבויות והתחייבויות תלויות), בתת־פרק של "חקירות ממשלתיות ותביעות המתייחסות למחירים ושיווק", נתנה טבע הרחבה לנאמר בדוח ההנהלה. שם מדווח, כי ב־14.1.18 התקשרו טבע וממשלת ישראל בהסכם להפסקה מותנית של ההלי־כים על פי חוק ניירות ערך, שמסיים את חקירת התנהלות החברה ומחייב תשלום של 75 מיליון שקל (22 מיליון דולר).

המקרה של ניפ

אן.אי.פי (NIP) היא חברה ישראלית, העו־סקת בפיתוח תשתיות אלקטרוניות במדינות שונות, בין היתר בפיתוח פרויקטים בתחום מרשם האוכלוסין והנפקת תעודות זהות חכמות.⁴ המקרה של NIP היה הראשון בי־ראל בו חברה הואשמה והורשעה בעבירה של מתן שוחד לעובד ציבור זר מחוץ לישראל.⁵ להלן פרטי המקרה מתוך כתב האישום. בשנים 2010-2012 פעלה NIP מול גופי ממשל שונים בממלכת לסוטו (מוב־לעת עצמאית בדרום אפריקה), לשם קידום זכייתה במכרז לביצוע פרויקט במרשם האוכלוסין בממלכה. במסגרת זו העסיקה NIP סוכנים מקומיים שקידמו את ענייניה מול גורמי הממשל.

NIP חתמה על שני הסכמים עם ממלכת לסוטו: ב־28.2.12 – פיתוח והטמעת מערכת ביקורת גבולות ודרכונים אלקטרוניים, וב־9.3.12 – פיתוח והטמעת מערכת מרשם אוכלוסין, ביקורת גבולות ופיתוח תעודות אלקטרוניות. התמורה בגין הסכמים אלה היתה לפחות 30 מיליון דולר. לצורך קידום ענייניה שכרה NIP את שירותיו של סוכן מקומי, שהיה מקורב למי ששימש באותה העת כמנכ"ל משרד הפנים של לסוטו. בראשית 2012 הגיעה NIP לסי־כום עם הסוכן המקומי והמנכ"ל, לפיו המנכ"ל יבחן ויקדם את מוצרי NIP, שפעלה במדינות

אחרות באפריקה, ויאפשר לה לזכות במכרז בתמורה לטובות הנאה כספיות. בהתאם לכך, העבירה NIP לסוכן המקומי 503,893 דולר, כדי שיעביר מתוכם סכום משמעותי למנכ"ל. NIP ביצעה את ההעברה כנגד "חשבו־ניות ייעוץ", בהעברות בנקאיות מחשבונה בבנק ישראלי בשוויץ, ובתמורה פעל המנכ"ל לקידום ענייניה. היחס בין "חשבוניות היעוץ" לסכום המכרז היה 1.69%.

בדצמבר 2016 אישרה שופטת בית משפט השלום בתל אביב, דנה אמיר, את הסדר הטיעון. בגזר הדין נאמר: "על פניו נדמה שסכומי הקנס והחילוט בסך 4.5 מיליון שקל נמוכים ביחס לתמורה המשמעותית, 30 מיליון דולר, לה היתה זכאית החברה כתו־צאה מזכיייתה במכרז וחתימתה על ההסכ־מים עם רשויות ממלכת לסוטו. יחד עם זאת, לקחתי בחשבון שהמדובר במקרה ראשון בו נאכפת העבירה אשר הוספה לספר החוקים בשנים האחרונות, כאשר כידוע על החמרה בענישה להיות הדרגתית".

הערות

1. USA v. Teva (Russia), Case no. 16-20967-CR-Williams/Simonton בית המשפט במחוז הדרומי של פלורידה.
2. U.S. Foreign Corrupt Practices Act of 1977 (FCPA)
3. תרופה לטיפול בטרשת נפוצה, שהיתה התרופה המיוצרת החשובה ביותר לטבע, במונחי הכנסות ותרומה לרווח הנקי.
4. ת"פ 57177-11-16, מדינת ישראל נ' ניפ גלובל.
5. עבירה לפי סעיף 291א' לחוק העונשין: "הנתון שוחד לעובד ציבור זר בעד פעולה הקשורה בתפקידו, כדי להשיג, להבטיח או לקדם פעילות עסקית או יתרון אחר בנוגע לפעילות עסקית, דינו כדין נתון שוחד לפי סעיף 291"